

УДК 791.43(477):572.026

Сигида Г. А.¹

Самсонова І. А.²

¹ старш. викл. НУ «Запорізька політехніка»

² студ. гр. ФЕУ-520 НУ «Запорізька політехніка»

ДО ВИТОКІВ УКРАЇНСЬКОГО КІНЕМАТОГРАФУ

Кінематограф – наймолодший вид мистецтва, виникнення якого безпосередньо пов'язане з розвитком науково-технічного прогресу, передусім у галузі оптики, хімії, фотографії.

Свою історію український кінематограф веде від 1893 року, коли на три місяці раніше за Едісона й більше ніж за рік раніше за братів Люм'єр головний механік Новоросійського університету (Одеса) український винахідник Йосип Тимченко розробив свій аналог кінознімального апарата та продемонстрував «живі картинки» під назвою «Наїзник» та «Метальник списів» у готелі «Франція» (Одеса). Це були перші українські хронікальні сюжети. Але офіційною датою заснування українського кінематографу вважається 1896 рік, що й підтверджується двома ключовими подіями. По-перше, у Львові 13 вересня 1896 року розпочалися перші регулярні кіносеанси, сеанси французьких фільмів у Пасажі Гаусмана, що тривали кілька днів. По-друге, теж у вересні, фотограф А. К. Федецький зняв кілька хронікальних сюжетів, зокрема «Відхід потяга від харківського вокзалу», «Хресний хід із Куряжа до Харкова», «Катання на Червоній площі», а 2 грудня 1896 року в приміщенні Харківського оперного театру (тепер – обласна філармонія) він провів перший в Україні публічний кіносеанс. Саме ці зйомки, на думку мистецтвознавців, прийнято вважати часом народження власне українського кіно.

До речі, людина, про яку не надто часто згадують в історії кіномистецтва – Альфред Костянтинович Федецький – одночасно з братами Люм'єр показав ряд сюжетів про тогочасний Житомир. Закінчивши у Відні Академію мистецтв, Альфред професійно й наполегливо займався фотографією, а через шість років безперервної роботи в Києві відкрив власне фотоательє в Харкові.

Першим кіновиробничим підприємством на території сучасної України стало створене в Катеринославі (нині – місто Дніпро) у 1911 році «Південно-

російське акціонерне товариство Сахненко, Щетинін і Ко», де того ж року режисер Данило Сахненко зняв перший український ігровий фільм «Запорізька Січ». Українське кіно продовжило свій розвиток екранізаціями популярних театральних вистав (зокрема «Наталка Полтавка»), у яких продемонстрували свою прекрасну гру Марія Заньковецька, Віра Холодна та інші видатні актори.

У 20-х роках ХХ століття в Україні масово створювали кіностудії. Чимало фільмів знімали на території Одеської кіностудії, але ввійти в десятку найкращих фільмів світового кіно і стати візитною карткою Одеси вдалося стрічці «Броненосець «Потьомкін»» Сергія Ейзенштейна. Все частіше звучать прізвища режисерів Леся Курбаса та Івана Кавалерідзе.

1928 року розпочала діяльність Київська кінофабрика, тоді одна з найбільших у світі. Чи не найвизначнішу роль у розвитку українського кіномистецтва відіграв Олександр Довженко. Його фільми «Звенигора», «Арсенал» піднесли вітчизняний кінематограф до світового рівня, а стрічка «Земля» була названа серед 12 кращих робіт усіх часів та народів. А стиль Олександра Петровича започаткував напрям «українське поетичне кіно». Усі ці фільми були без звуку, а от першою звуковою стрічкою стала «Симфонія Донбасу» Дзиги Вертова. Більшість стрічок, створених на початку шляху українського кіно, – це екранізація кращих творів української літератури, чимало з них мали революційний дух, що певною мірою відображало настрої людей того часу.

Кіно – це найвагоміший та найвпливовіший засіб на свідомість людини, зразок формування люблячого ставлення до власної країни, а також велика складова української культури, необхідна для формування менталітету та патріотизму. Кіно та кіномистецтво дало можливість по-новому відображати філософське знання, об'єднуючи різні форми та способи передавання інформації. Саме кіно дозволяє зблизити різні культури, зробити їх зрозумілими для людей, породити нові філософські ідеї і форми.

Характеристика передавання філософських знань засобами кіно полягає у зв'язку чуттєвого та інтелектуального. Кінострічки змушують людей під час їх перегляду включати всі можливості сприйняття. Різна інформація передається від автора «відкритим текстом», деяка інформація сприймається через музику, щось – саме через зоровий ряд. Взаємодіючи з особистим емпіричним досвідом людини, кіно створює свою, особливу «картину» для кожного. Отже, відсвяткуємо 125 – річчя українського кінематографу переглядом незабутніх старих кінострічок і віддамо належне новому.